

Sfunkčnenie historického Dolnohodruškého tajchu

Banská Štiavnica, 29.1.2021

Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik (SVP) realizoval v rokoch 2013 – 2015 rekonštrukciu vodnej stavby Dolná Hodrušká (nazývaný aj Dolnohodrušký tajch), zapísanej v zozname UNESCO. Keďže toto historické vodné dielo nespĺňalo bezpečnostné a iné technické kritériá, pristúpil SVP k jeho rekonštrukcii.

Rekonštrukcia tajchu pozostávala z prebudovania bezpečnostného priepadu na potrebnú kapacitu (na tzv. 100-ročný prietok), z vybudovania potrubí dnových výpustov, ako aj systému merných a pozorovacích zariadení. Počas rekonštrukcie bola zrealizovaná aj sanácia ľavostranného zosuvného svahu nádrže.

Po ukončení rekonštrukcie boli počas prvého plnenia v hrádzovom telese a podloží pozorované rozkolísanosti hladín podzemných a priesakových vôd v novovybudovanom pozorovacom systéme. Tieto anomálie sa nepodarilo odstrániť lokálnou opravou v roku 2018, pričom na vodnom diele bola vyhlásená havária. Z uvedeného dôvodu bol tajch úplne vypustený. Nasledovalo obdobie vykonávania radu meraní a pozorovaní režimu prúdenia vôd v celom rozsahu hrádzového telesa. Anomálie sa tu pravdepodobne vyskytovali aj v minulosti, avšak vzhľadom na absenciu merných a pozorovacích zariadení nebolo možné prípadné závady identifikovať. Tomu dopomohla až súčasná technika. Na základe vyhodnotenia výsledkov meraní bola v roku 2019 zrealizovaná komplexná oprava hrádzového telesa zrealizovaním podzemnej tesniacej steny v celej dĺžke tryskovou injektážou.

Po rekonštrukcii a odstránení havárie nasledovalo obdobie prvého plnenia v súlade s manipulačným poriadkom. Na prelome rokov 2020/21 sa podarilo dosiahnuť maximálnu prevádzkovú hladinu 528,00 m n.m. a vplyvom výraznej zrážkovej činnosti bola preverená aj funkčnosť bezpečnostného priepadu. Napriek týmto skutočnostiam je potrebné konštatovať, že tajch zostáva aj naďalej pod drobnohľadom prevádzkovateľa (SVP), Vodohospodárskej výstavby (VV) ako organizácie poverenej výkonom technicko -bezpečnostného dohľadu. Vodné dielo je v súčasnosti v štádiu overovacej prevádzky. V letnom období roku 2021 bude zo strany VV vypracovaná súhrnná správa z overovacej prevádzky, v ktorej budú uvedené prípadné podmienky pre jej ďalšie prevádzkovanie.

Z pohľadu SVP, je potrebné konštatovať, že rekonštrukcie a opravy historických tajchov sú vždy veľkou neznámou. Existujú síce informácie popisujúce históriu vodných diel, avšak absentujú merateľné technické parametre o ich skutkovom stave. Nie je k dispozícii projektová dokumentácia preukazujúca dosiahnuté parametre vodných diel po ich vybudovaní alebo prípadných rekonštrukciách v minulosti. Tieto informácie sa získavajú pred rekonštrukciou súčasnými odbornými metódami, ktoré predstavujú nemalé náklady a pre ich zistenie je súčasne potrebné zvoliť správne metódy a postupy. Rovnako tomu bolo aj v rámci rekonštrukcie a opravy Dolnohodruškého tajchu.